

**School
hopping!**
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

Για μαθητές
Ε' Δημοτικού

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

**ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ** | **WEST
MACEDONIA**

School hopping!

Σχολικός τουρισμός στη Δυτική Μακεδονία

Ποιος είναι ο σκοπός της δράσης;

Γνωρίζουμε ξανά τη Δυτική Μακεδονία ως προορισμό για όλο τον χρόνο, μέσα από εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκδρομές των μαθητριών και των μαθητών της Περιφέρειας, αλλά και άλλων περιοχών

Ποιους αφορά;

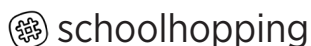
Όλες τις μαθήτριες και όλους τους μαθητές στην Ε' και τη ΣΤ' τάξη του δημοτικού, στις Α', Β' και Γ' τάξεις του γυμνασίου και στις Α' και Β' τάξεις του λυκείου, σε όλες τις σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Πώς μπορώ να μάθω περισσότερα;

Αναζητήστε τα ηλεκτρονικά βιβλία (e-books) με λεπτομερείς πληροφορίες για μνημεία, αξιοθέατα, αρχαιολογικούς χώρους, γεώτοπους και άλλα σημεία εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος, αλλά και με προτάσεις για γευστικές δοκιμές και μικρές, χρήσιμες συμβουλές αγοράς ή διασκέδασης.

Επίσης, το e-book για επιπρόσθετους ψυχαγωγικούς και εκπαιδευτικούς προορισμούς, αλλά και ακόμη ένα e-book με προτεινόμενες τριήμερες εκδρομές στη Δυτική Μακεδονία.

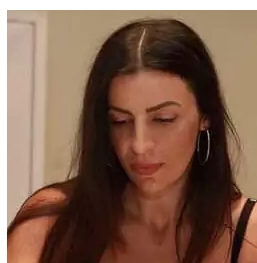
Ας γνωρίσουμε ξανά τον τόπο μας!

Μια πρωτοβουλία της Αντιπεριφέρειας Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με την Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πολυτίμη Φαρμάκη
Αντιπεριφερειάρχης Τουρισμού,
Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Όλγα Πουταχίδου
Αντιπεριφερειάρχης
Παιδείας & Αθλητισμού
Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Τ. 24610 52629 E. p.farmaki@pdm.gov.gr

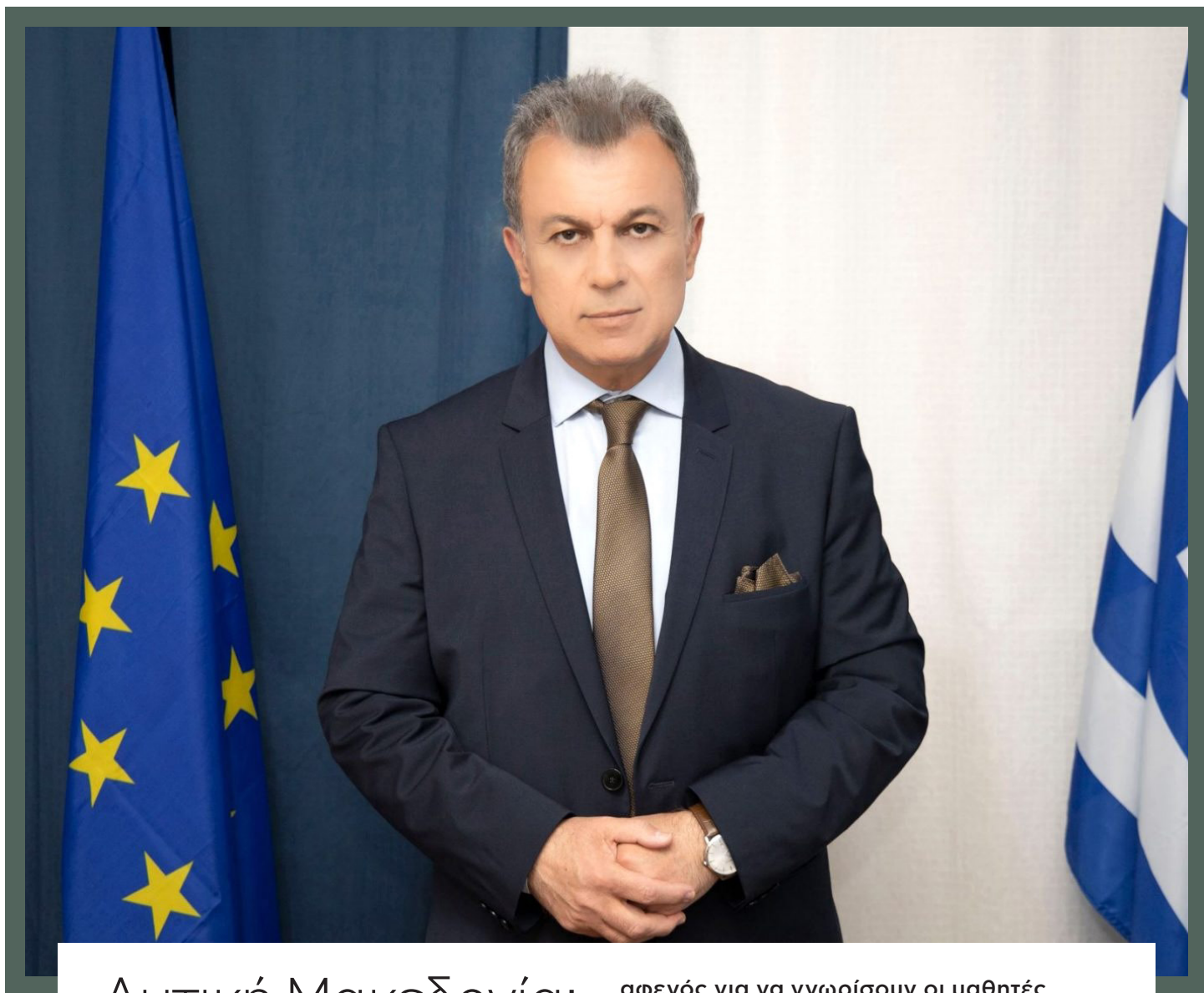
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού
Τ. 24610 52653 E. o.poutachidou@pdm.gov.gr

© Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

02-03

Δυτική Μακεδονία: Εκεί όπου η μάθηση γίνεται εμπειρία

Με τη δράση αυτή συναντιούνται δύο Αντιπεριφέρειες, για να προβάλλουν τον πολιτισμό, τα μνημεία, τους αρχαιολογικούς χώρους και το φυσικό περιβάλλον της Δυτικής Μακεδονίας, μέσω του σχολικού τουρισμού. Ο στόχος είναι κυρίως εκπαιδευτικός, αλλά και ψυχαγωγικός,

αφενός για να γνωρίσουν οι μαθητές της Δυτικής Μακεδονίας τον τόπο τους και αφετέρου για να φιλοξενήσουμε τους μαθητές της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απ' όλη την Ελλάδα.

Σας καλωσορίζουμε, λοιπόν, εκπαιδευτικούς και μαθητές, στη Δυτική Μακεδονία: εκεί όπου η μάθηση γίνεται εμπειρία.

Γιώργος Αμανατίδης
Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Περιφερειακή
Ενότητα
Γρεβενών

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΟΡΝΙΚΙΟΥ

Η Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Τορνικίου βρίσκεται κτισμένη σε χαμηλό ανάχωμα, κοντά στην όχθη του ποταμού Αλιάκμονα. Πήρε το όνομά της από τη βυζαντινή οικογένεια των Τορνικίων, στην οποία ανήκαν μεγάλες εκτάσεις στην περιοχή. Μετά τον καταστροφικό σεισμό του 1995 και τη δημιουργία της τεχνητής λίμνης στο πλαίσιο κατασκευής υδροηλεκτρικού φράγματος, μόνο το καθολικό της μονής μεταφέρθηκε ολόσωμο σε απόσταση 127 μ., στον παρακείμενο λόφο. Το διώροφο καθολικό είναι μοναδικό στη Δυτική Μακεδονία και αποτελείται από δύο μονόχωρους δρομικούς ναούς μικρών διαστάσεων, με ανεξάρτητη πρόσβαση στα δυτικά μέσω χαμηλών εισόδων. Ο άνω όροφος στεγάζεται από ημικυλινδρική καμάρα, ελαφρά πεπλατυσμένη, με αβαθή κόγχη πάνω από την είσοδο. Το ιερό χωρίζεται από τον κυρίως ναό με ξύλινο χαμηλό τέμπλο. Ο ισόγειος ναός, με επίπεδη οροφή, είναι μεταγενέστερος και συμπίπτει στις διαστάσεις και στη διάταξη με τον ναό του άνω ορόφου. Ο όροφος τοιχογραφείται, σύμφωνα με κτητορική επιγραφή, το 1481, με εξαιρετικής τέχνης τοιχογραφίες, ενώ ο ισόγειος ναός το 1728-30.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Ιερά Μητρόπολη Γρεβενών Τ. 24620 22404

E. ieramitropoligrevenon@gmail.com

Φωτογραφία:
Γεωργία Σαββουλίδου.

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

06-07

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ (ΖΑΒΟΡΔΑΣ)

Η Ιερά Μονή Αγίου Νικάνορος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μεταβυζαντινά μνημεία της Δυτικής Μακεδονίας και για αιώνες υπήρξε σπουδαιότατο διοικητικό και πνευματικό κέντρο. Βρίσκεται κοντά στη Δεσκάτη Γρεβενών, στην όχθη του ποταμού Αλιάκμονα. Ιδρύθηκε από τον όσιο Νικάνορα από τη Θεσσαλονίκη κατά τον 16ο αι. Η μονή διαμορφώνεται με κέντρο το καθολικό και περιμετρικά δώροφο ηγουμενείο, τα κελιά των μοναχών, τράπεζα, μαγειρείο, φούρνους, ξενώνες, στάβλους και άλλα βοηθητικά κτίσματα. Στη μονή φυλάσσονται ιερά λείψανα, κώδικες, Ευαγγέλια, ειλητάρια, εικόνες και σημαντικά εργόχειρα. Το καθολικό, το παλαιότερο κτίσμα, χρονολογείται στα 1528 ή 1543/44 και είναι αφιερωμένο στη Μεταμόρφωση

του Σωτήρα. Εσωτερικά, ο τοιχογραφικός διάκοσμος ανάγεται σε διάφορες χρονικές περιόδους. Οι αρχικές τοιχογραφίες στον κυρίως ναό περιέχουν σκηνές από τον ευχαριστιακό και χριστολογικό κύκλο και ολόσωμους αγίους, που αποδίδονται στον περίφημο ζωγράφο Φράγκο Κατελάνο. Επιζωγραφίσεις βεβαιώνονται από δύο κτητορικές επιγραφές, μία του 1592 και μία του 1869, από τον Μανουήλ Ζωγράφο εκ Σελίτζης. Μία τρίτη επιζωγράφιση έγινε το 1889 από τον Κωνσταντίνο Χατζηνότα από τη Νάουσα, ενώ το 1835 διακοσμήθηκε με τοιχογραφίες ο εξωνάρθηκας, όπου εικονίζονται η Δευτέρα Παρουσία, μορφές αγίων καθώς και επεισόδια από τον βίο και τα θαύματα του Οσίου Νικάνορα.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Ιερά Μονή Αγίου Νικάνορος Τ. 24620 25261

Ιερά Μητρόπολη Γρεβενών Τ. 24620 22404

E. ieramitropoligrevenon@gmail.com

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Περιφερειακή
Ενότητα
Καστοριάς

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Το Βυζαντινό Μουσείο Καστοριάς βρίσκεται στην πλατεία Δεξαμενής και αποτελεί ένα μοναδικό θεματικό μουσείο εικόνων. Το μουσείο ιδρύθηκε το 1989 και πρόσφατα ανακαινίστηκε. Οι συλλογές του περιλαμβάνουν κυρίως φορητά έργα θρησκευτικής ζωγραφικής από τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο. Η καλλιτεχνική παραγωγή της Καστοριάς παρουσιάζεται σε τρεις θεματικές ενότητες: «Βυζαντινή Καστοριά», «Μεταβυζαντινή Καστοριά» και «Καλλιτεχνικά μεταβυζαντινά εργαστήρια». Στην έκθεση περιλαμβάνονται φορητές εικόνες διαφόρων τύπων, όπως

λιτανείας, δεσποτικές, λατρευτικές, επιστυλίου και βημόθυρα τέμπλου. Πολλές από αυτές είναι σπάνιες ως προς την εικονογραφική και ζωγραφική τους αξία. Ανάμεσα στα εκθέματα περιλαμβάνονται και λίγες αποτοιχισμένες τοιχογραφίες, νομίσματα και κοσμήματα, τα οποία συμπληρώνουν την κατανόσή μας για την ακμάζουσα τοπική κοινωνία και τέχνη της εποχής. Το μουσείο λειτουργεί ως αφετηρία για μια περιήγηση στις γειτονιές και τα λιθόστρωτα καλντερίμια του βυζαντινού κάστρου, δημιουργώντας μια ολοκληρωμένη εμπειρία για τον επισκέπτη.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24670 26781 W. www.bmk.gr E. info@bmk.gr

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

10-11

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΑΥΡΙΩΤΙΣΣΗΣ

Η Ιερά Μονή Παναγίας Μαυριωτίσσης βρίσκεται περίπου τέσσερα χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της Καστοριάς. Η μονή, αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου, ιδρύθηκε τον 11ο αιώνα και αρχικά αναφερόταν ως Μονή Παναγίας Μεσσηνισιώτισσας. Το καθολικό της μονής ανήκει στην κατηγορία των μονόχωρων ξυλόστεγων βασιλικών. Ανατολικά καταλήγει σε ημικυκλική βαθμιδωτή κόγχη, ενώ δυτικά υπάρχει ευρύς νάρθηκας. Οι τοιχογραφίες, διαφόρων εποχών, σώζονται αποσπασματικά στο ιερό βήμα, σε τμήματα του κυρίως ναού, του νάρθηκα και του προστώου πριν από την είσοδο στο καθολικό. Η ταυτόχρονη εργασία πολλών αγιογράφων αποκαλύπτει ποικιλία καλλιτεχνικών τάσεων της εποχής. Εξωτερικά, σε μεγάλο αψίδωμα, εικονογραφείται η Ρίζα του Ιεσσαί, από τις παλαιότερες σωζόμενες παραστάσεις του θέματος. Δίπλα απεικονίζονται δύο

ολόσωμοι στρατιωτικοί άγιοι και δύο αυτοκρατορικά πορträίτα, τα οποία οι μελετητές ταυτίζουν με τον Αλέξιο Α' Κομνηνό, πιθανό ιδρυτή της μονής, και τον Μιχαήλ Η' Παλαιολόγο, που συνδέεται με ιστορικά γεγονότα του 1259 και πιθανώς με την ανακαίνιση του καθολικού. Σε τμήμα της νότιας τοιχοποιίας του καθολικού προσαρμόστηκε τον 16ο αιώνα παρεκκλήσι αφιερωμένο στον Άγιο Ιωάννη τον Θεολόγο. Οι τοιχογραφίες του, που χρονολογούνται το 1552 και αποτελούν έργο του Ευσταθίου Ιακώβου, διακρίνονται για το πλούσιο εικονογραφικό τους πρόγραμμα, με σκηνές από τη ζωή, τα θαύματα και τους πειρασμούς. Εξωτερικά, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η παράσταση του Άγιου Σισώη μπροστά στον τάφο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ένα θέμα που συναντάται συχνά στην εικονογραφία από τον 15ο αιώνα και μετά.

Για περισσότερες πληροφορίες:
Τ. 24670 22714

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΟΥΜΠΕΛΙΔΙΚΗΣ, ΚΑΣΤΟΡΙΑ

Στην παλιά ακρόπολη του βυζαντινού κάστρου της Καστοριάς δεσπόζει ένα από τα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία της Μακεδονίας, η Παναγία Κουμπελίδικη. Η επωνυμία «Κουμπελίδικη» έχει τις ρίζες της στην Τουρκοκρατία – προέρχεται από την τουρκική λέξη «κουμπές», που σημαίνει τρούλος, καθώς ήταν ο μόνος ναός με τρούλο στην Καστοριά. Σημαντική πηγή πληροφοριών για τον ναό αποτελεί η έμμετρη αφιερωματική επιγραφή που βρίσκεται στη βάση του τυμπάνου του τρούλου, όπου αναφέρεται η αφιέρωση του στη Θεοτόκο «Σκουταριώτισσα» και «Ακαταμάχητο». Ο ναός χρονολογείται στον 11ο αιώνα, αν και έχουν διατυπωθεί απόψεις προγενέστερης χρονολόγησής του. Ακολουθεί τον τύπο του τρίκογχου σταυροειδούς με τρούλο και νάρθηκα, ενώ φέρει και εξωνάρθηκα

μεταγενέστερης προσθήκης (του 15ου αιώνα). Εξωτερικά, ο ναός διακρίνεται για τον πλούσιο κεραμοπλαστικό διάκοσμό του. Το κατάγραφο εσωτερικό του περιλαμβάνει επάλληλες εικονογραφικές φάσεις, με κυριότερες αυτές του 13ου και του 17ου αιώνα. Τα θέματα περιλαμβάνουν τον βίο της Θεοτόκου, που είναι το τιμώμενο πρόσωπο του ναού, καθώς και τη σπάνια απεικόνιση της ανθρωπόμορφης Αγίας Τριάδας. Χαρακτηριστική και σπάνια σκηνή στις εξωτερικές τοιχογραφίες είναι ο χορός της Σαλώμης (1496), ενώ κάτω από αυτήν διακρίνεται η Δέηση, που ανήκει σε παλαιότερο στρώμα του 14ου αιώνα. Ο ναός βομβαρδίστηκε το 1940 κατά τον Ελληνοϊταλικό Πόλεμο, με αποτέλεσμα να χάσει το μεγαλύτερο μέρος του τρούλου του, ο οποίος αναστηλώθηκε το 1949.

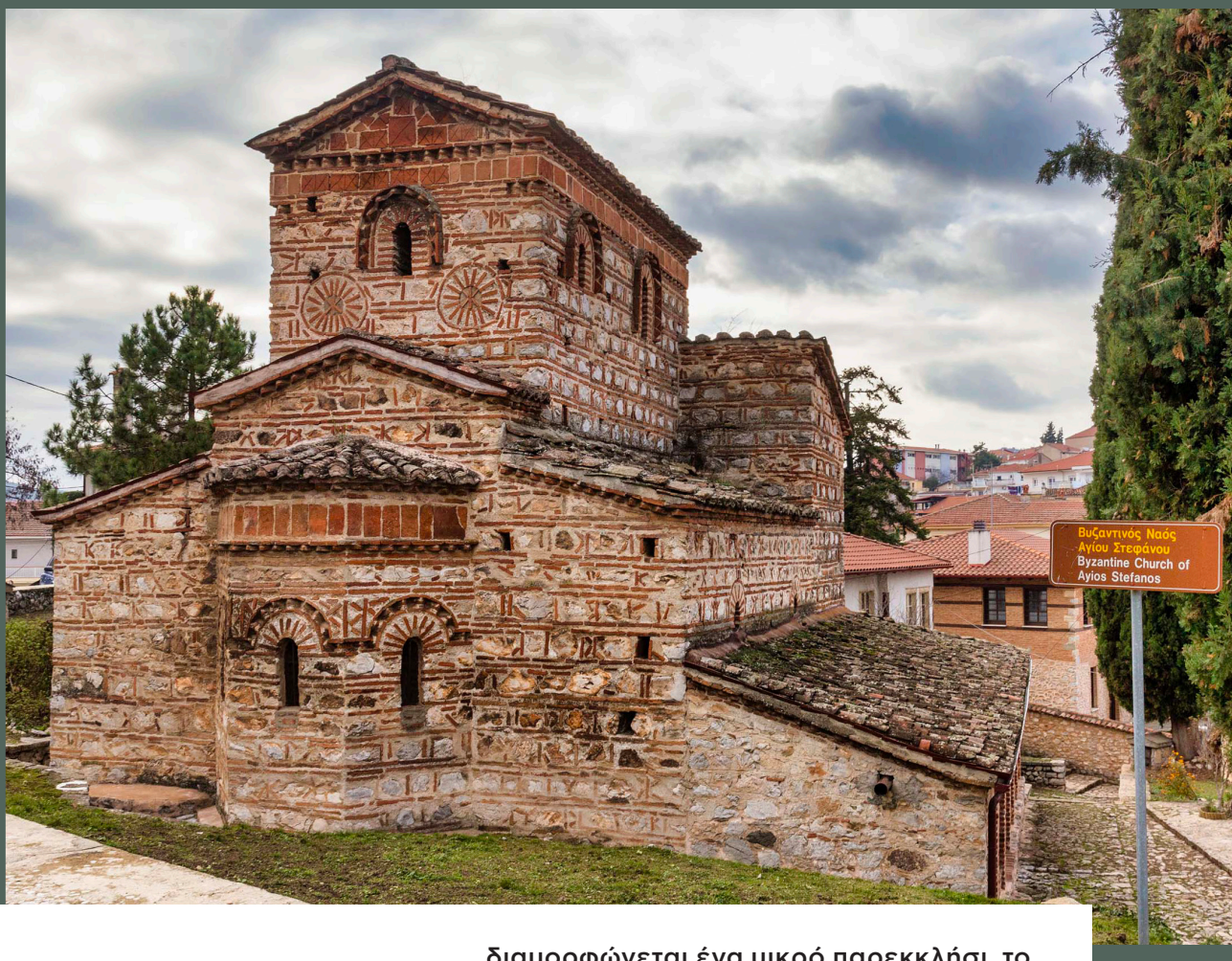
Για περισσότερες πληροφορίες:

Βυζαντινό Μουσείο Καστοριάς Τ. 24670 26781

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

12-13

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ, ΚΑΣΤΟΡΙΑ

Κτισμένος σε ύψωμα ανάμεσα στις δύο παραδοσιακές συνοικίες, το Απόζαρι και το Ντολτσό, δεσπόζει ο Άγιος Στέφανος, ένας από τους αρχαιότερους βυζαντινούς ναούς της Καστοριάς. Ο ναός, τρίκλιτη βασιλική με υπερυψωμένο φωταγωγό και πλούσιο εξωτερικό κεραμοπλαστικό διάκοσμο, χρονολογείται στον 9ο αιώνα ή, το αργότερο, γύρω στο 900, όπως επιβεβαιώνουν οι παλαιότερες τοιχογραφίες του νάρθηκα με την αρχαιότερη σύνθεση της Δευτέρας Παρουσίας στην Ελλάδα. Ο νάρθηκας βρίσκεται στη δυτική πλευρά και από εκεί σκάλα οδηγεί στον δεύτερο όροφο, όπου βρίσκεται ο γυναικωνίτης, ο μοναδικός στην Καστοριά στον οποίο

διαμορφώνεται ένα μικρό παρεκκλήσι, το ασκηταριό, αφιερωμένο στην Αγία Άννα. Στα τέλη του 12ου-αρχές 13ου αιώνα ο ναός ανακαινίστηκε και διακοσμήθηκε εκ νέου με τοιχογραφίες, που κάλυψαν τον φωταγωγό του κεντρικού κλίτους. Στη διάρκεια του 13ου και του 14ου αιώνα πολλές αφιερωματικές παραστάσεις, που δεν ακολουθούν συγκεκριμένο εικονογραφικό πρόγραμμα, κόσμησαν τα χαμηλότερα μέρη των τοίχων και των πεσσών. Η πληθώρα αφιερωματικών παραστάσεων, η χρήση του ναού για ταφές, καθώς και η παρουσία του συνθρόνου και του ασκηταριού μάς οδηγούν στην υπόθεση ότι ο ναός ενδέχεται να είχε μοναστηριακό χαρακτήρα.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Βυζαντινό Μουσείο Καστοριάς Τ. 24670 26781

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Φωτογραφία: Περικλής Μεράκος.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ, ΚΑΣΤΟΡΙΑ

Ο Ιερός Ναός Αγίων Αναργύρων είναι ένα από τα αρχαιότερα μνημεία της Καστοριάς. Βρίσκεται σε ύψωμα επάνω από τη συνοικία Απόζαρι. Πρόκειται για τρίκλιτη βασιλική με νάρθηκα, τα κλίτη της οποίας χωρίζονται με τοίχους που διατρύπουν ασύμμετρα τοξωτά ανοίγματα. Το μεσαίο κλίτος υπερυψώνεται αρκετά, ώστε να φαντάζει σαν ορθογώνιος τρούλος. Η εξωτερική διακόσμηση των όψεων είναι ασυνήθιστη και αξιόλογη, με εναλλαγή σχημάτων κεραμικών πλίνθων, ακανόνιστων λίθων και μαρμάρινων

στοιχείων (αμφικιόνια, επίκρανα, παραθυρώματα). Στην εσωτερική διακόσμηση του ναού διακρίνεται το έργο τριών ζωγράφων του 11ου και του 12ου αιώνα. Εντυπωσιακές τοιχογραφίες με σκηνές από το Δωδεκάορτο και τα Πάθη του Χριστού, αλλά και βίους αγίων κοσμούν τον κυρίως ναό και τον νάρθηκα, ενώ η σκηνή του Επιτάφιου Θρήνου ξεχωρίζει για τη δραματική ένταση που εκπέμπει – οι ψηλές και με έντονη κίνηση μορφές, τυλιγμένες σε βαριά υφάσματα και πολύπτυχα ιμάτια, προκαλούν τον θαυμασμό του επισκέπτη.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Βυζαντινό Μουσείο Καστοριάς Τ. 24670 26781

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

14-15

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ, ΚΑΣΤΟΡΙΑ

Ο Ιερός Ναός Ταξιάρχων Μητροπόλεως, γνωστός και ως «Ταξιάρχης της Μητροπόλεως», είναι αφιερωμένος στον Αρχάγγελο Μιχαήλ. Βρίσκεται κοντά στον καθεδρικό ναό και το μητροπολιτικό μέγαρο. Χρονολογείται στον 10ο αιώνα και είναι μικρή, τρίκλιτη, θολοσκέπαστη βασιλική με νάρθηκα. Τα υλικά οικοδόμησής του προέρχονται από παλαιοχριστιανικούς ναούς της περιοχής. Η εντυπωσιακή τοιχογράφηση στο εσωτερικό

πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις: η πρώτη, σύγχρονη με την οικοδόμηση, σώζεται κυρίως στον νάρθηκα και τις κόγχες του βορείου και νοτίου κλίτους, ενώ η δεύτερη (14ος αιώνας) περιορίζεται στο ιερό βήμα και το κεντρικό κλίτος. Ο ναός αποκτά ξεχωριστή ιστορική αξία, καθώς εδώ φυλάσσονται τα οστά του Παύλου Μελά, πρωτεργάτη του Μακεδονικού Αγώνα, και της συζύγου του, Ναταλίας.

Για περισσότερες πληροφορίες:
Βυζαντινό Μουσείο Καστοριάς
Τ. 24670 26781

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Περιφερειακή
Ενότητα
Κοζάνης

ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ, ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΟΖΑΝΗΣ

Η παλαιοχριστιανική βασιλική της Αγίας Παρασκευής βρίσκεται στο ομώνυμο χωριό της Κοζάνης. Οι ανασκαφές στον χώρο ξεκίνησαν το 1964 και ολοκληρώθηκαν το 1971, αποκαλύπτοντας τα ερείπια ενός από τους σημαντικότερους παλαιοχριστιανικούς ναούς της περιοχής. Πρόκειται για τρίκλιτη βασιλική που διαθέτει εγκάρσιο κλίτος μπροστά από το ιερό βήμα, το οποίο καταλήγει σε τρεις κόγχες, ενώ στα

δυτικά υπάρχει νάρθηκας. Στον χώρο εντοπίστηκαν, επίσης, τρία προσκτίσματα, εκ των οποίων το ένα είναι βαπτιστήριο με κτιστή κολυμβήθρα. Το δάπεδο της βασιλικής καλύπτεται από σπάνια και εντυπωσιακά ψηφιδωτά με πλούσιο φυτικό και ζωικό διάκοσμο, που περιλαμβάνει σχέδια με ψάρια και γεωμετρικά τριγωνικά μοτίβα, τα οποία σήμερα εκτίθενται στον αρχαιολογικό χώρο.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Εφορία Αρχαιοτήτων Κοζάνης Τ. 24610 98801

E. efakoz@culture.gr

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

18-19

ΚΟΒΕΝΤΑΡΕΙΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΖΑΝΗΣ

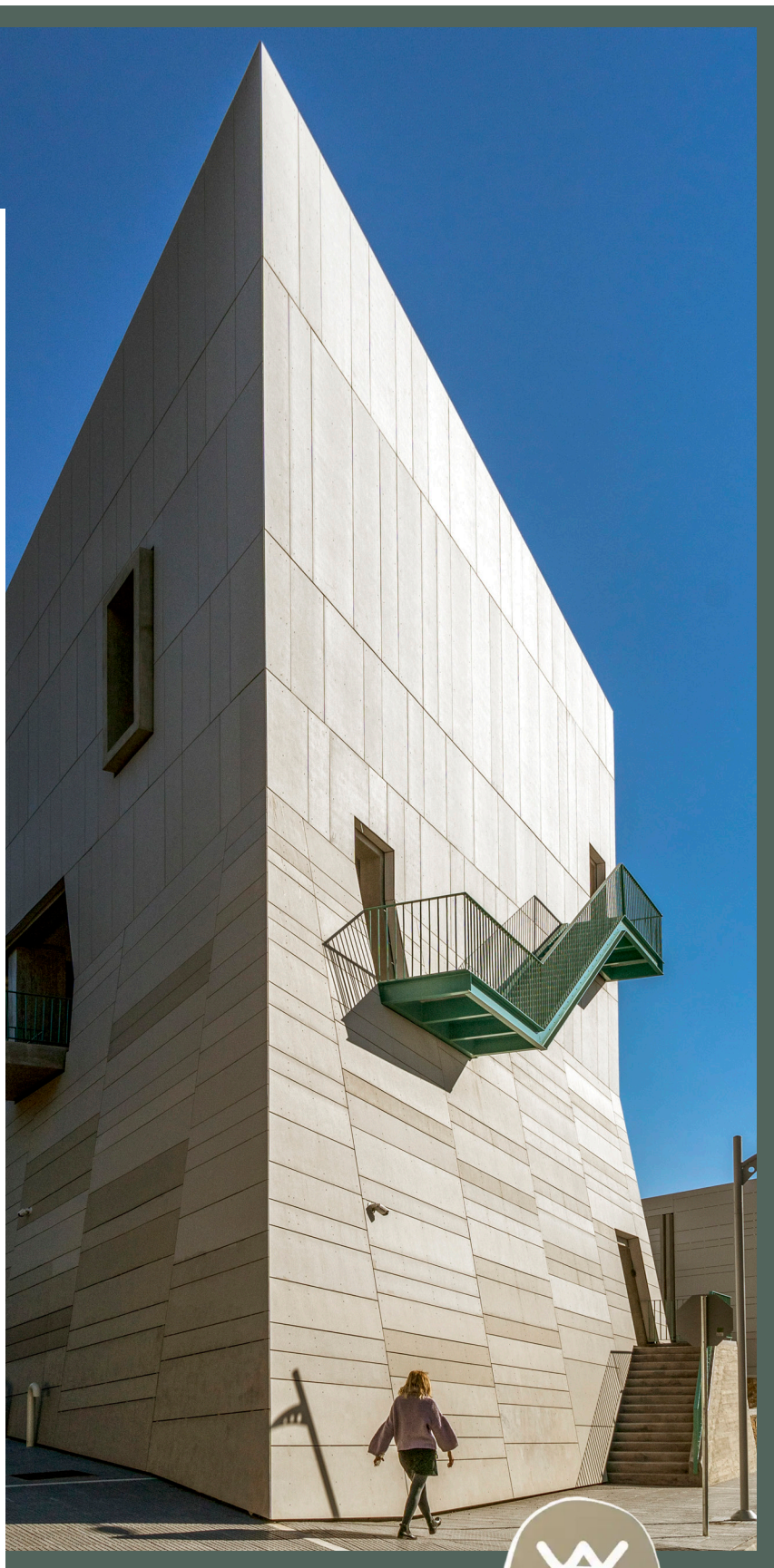
Η Κοβεντάρειος Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης (ΚΔΒΚ) αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πολιτιστικούς και πνευματικούς θεσμούς της Ελλάδας, με ιστορία που ανάγεται στον 17ο αιώνα. Στεγάζεται σε εντυπωσιακό σχεδιαστικά κτήριο στο κέντρο της πόλης και λειτουργεί ως ζωντανό κέντρο γνώσης, έρευνας και πολιτισμού για την ευρύτερη περιοχή. Η βιβλιοθήκη διαθέτει πλούσια συλλογή που αριθμεί πάνω από 153.000 τεκμήρια, ανάμεσα στα οποία περιλαμβάνονται σπάνια χειρόγραφα, ιστορικά αρχεία και έντυπα μεγάλης επιστημονικής και πολιτιστικής αξίας. Στους δύο ορόφους του κτηρίου λειτουργούν αναγνωστήρια, ενώ σημαντική είναι και η ύπαρξη εκθεσιακού-μουσειακού χώρου, ο οποίος φιλοξενεί μοναδικά τεκμήρια και συλλογές, όπως παλαιοχριστιανικά ευρήματα και εκδόσεις που χρονολογούνται από το 1494. Ξεχωριστή θέση ανάμεσα στα εκθέματα κατέχει το αντίγραφο της Χάρτας του Ρήγα Φεραίου (του 18ου αιώνα), ένα από τα πιο σπάνια και ιστορικά ντοκουμέντα της νεοελληνικής ιστορίας. Σήμερα η ΚΔΒΚ συμμετέχει ενεργά στην εκπαιδευτική και κοινωνική ζωή της κοινότητας, οργανώνοντας δράσεις, προγράμματα και εκδηλώσεις για όλες τις ηλικίες.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24610 49319 W. https://www.kozlib.gr/kozlib_new

E. protocollodpang@cityofkozani.gov.gr

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

ΙΣΤΟΡΙΚΟ-ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ & ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΟΥΣΕΙΟ

Το Ιστορικό, Λαογραφικό & Φυσικής Ιστορίας Μουσείο Κοζάνης ιδρύθηκε το 1969 από τον Σύνδεσμο Γραμμάτων και Τεχνών Ν. Κοζάνης και από το 1992 στεγάζεται σε πολυώροφο κτήριο παραδοσιακής μακεδονίτικης αρχιτεκτονικής στο κέντρο της πόλης. Σε έξι θεματικά επίπεδα, ο επισκέπτης «ταξιδεύει» από την προϊστορική εποχή μέχρι και τις μέρες μας, μέσα από εκθέματα φυσικής ιστορίας, λαογραφίας και πολιτιστικής κληρονομιάς. Με αφετηρία το υπόγειο, όπου εκτίθενται απολιθώματα, ορυκτά, έντομα και ζώα, αλλά και περίεργα δημιουργήματα της φύσης, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία ανεβαίνοντας στους ορόφους να γνωρίσει πτυχές της

αγροτικής και κτηνοτροφικής ζωής, να περιδιαβεί ένα σοκάκι αλλοτινών χρόνων με τα μικρομάγαζα της αγοράς (όπως του χρυσιού, του πεταλωτή, του τενεκετζή και του χαλκουργού) και στη συνέχεια, στο χοροστάσι του μουσείου, να θαυμάσει μια μεγάλη συλλογή από εντυπωσιακές, αυθεντικές, παραδοσιακές φορεσιές. Η διαδρομή ολοκληρώνεται με τη γνωριμία με την οικογενειακή ζωή, όπως αυτή ζωντανεύει μέσα από τις αναπαραστάσεις δωματίων παλιών κοζανίτικων αρχοντικών από τον 17ο έως και τον 20ό αιώνα. Σκοπός του μουσείου είναι να προσφέρει γνώση, να αναδείξει την τοπική ιστορία και να διατηρήσει ζωντανή τη συλλογική μνήμη.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24610 33978 W. <https://mouseio-kozanis.gr/>

E. info@mouseio-kozanis.gr

School hopping!

Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

20-21

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙ ΚΩΔΩΝΟΣΤΑΣΙΟ ΚΟΖΑΝΗΣ

Ο μητροπολιτικός ναός Αγίου Νικολάου, αφιερωμένος στον προστάτη άγιο της πόλης, έχει συνδεθεί με όλα τα σημαντικά γεγονότα της νεότερης ιστορίας της. Η ανέγερσή του πραγματοποιήθηκε το 1664 με πρωτοβουλία του προύχοντα Χαρισίου Τράντα και αποτελεί τον παλαιότερο και ιστορικότερο καθεδρικό ναό της πόλης. Το 1721 πραγματοποιήθηκε εκ βάθρων ανακαίνισή του με άδεια σουλτανικού φερμανιού, ενώ τοιχογραφήθηκε το 1730 από τους Γιαννιώτες αγιογράφους Νικόλαο και Θεόδωρο. Στη σημερινή του μορφή αποτελεί τρίκλιτη, καμαροσκέπαστη βασιλική, με ξυλόγλυπτο τέμπλο του 17ου-18ου αιώνα, επιβλητικό άμβωνα, αρχιερατικό θρόνο, πολυελαίους, χρυσοκέντητο επιτάφιο και πλήθος ιερών κειμηλίων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι τοιχογραφίες σε διάφορα επίπεδα και τεχνοτροπίες, με κυρίαρχες μορφές τον Άγιο Νικόλαο, την Παναγία, τον Χριστό και αγίους της Ορθοδοξίας.

Το κωδωνοστάσιο του Αγίου Νικολάου, περισσότερο γνωστό ως «Ρολόι», είναι το πιο γνωστό αξιοθέατο της Κοζάνης. Βρίσκεται στην πλατεία Νίκης, στο κέντρο της πόλης, δίπλα από το δημαρχείο. Ανεγέρθηκε το 1855 με δωρεές πλούσιων Καζανιτών, οι οποίες προορίζονταν αρχικά για άλλο σκοπό. Μετά την ανέγερσή του υπήρξε το ψηλότερο κτήριο της περιοχής, ξεπερνώντας και τους μιναρέδες. Παρότι αρχικά δεν επιτράπηκε να τοποθετηθεί σταυρός στην κορυφή του, λειτουργούσε ήδη σαν «φάρος» εθνικού φρονήματος για τους Έλληνες. Στη σημερινή του μορφή βρίσκεται από το 1939, οπότε κτίστηκε ο τελευταίος (7ος) όροφος και τοποθετήθηκε ο μηχανισμός του ρολογιού, δωρεά του γνωστού ευεργέτη της πόλης Κωνσταντίνου Μαρμάτσιου.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Ιερά Μητρόπολη Σερβίων
και Κοζάνης Τ. 24610 36050
E. info@imsk.gr

Φωτογραφία: Περικλής Μεράκος.

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ

Η Αγία Παρασκευή είναι μία από τις πιο σημαντικές και ιστορικές εκκλησίες της Σιάτιστας. Βρίσκεται στην πλατεία της Γεράνειας και χτίστηκε το 1677, καθιστώντας την τον παλαιότερο ναό της πόλης. Η εκκλησία ξεχωρίζει για την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική της, το επίχρυσο ξυλόγλυπτο τέμπλο της και τον ζωγραφικό διάκοσμο με τα έντονα χρώματα και τη θαυμάσια τέχνη. Πρόκειται για θολοσκέπαστη, τρίκλιτη βασιλική, ενώ ένα από τα πιο αξιοσημείωτα στοιχεία του διακόσμου είναι οι απεικονίσεις αρχαίων Ελλήνων, όπως ο Αριστοτέλης, ο Πλάτωνας και ο Σόλων, που κοσμούν τον γυναικωνίτη. Μέσα στον ναό βρίσκεται η αργυροκάλυπτη εικόνα της Αγίας Παρασκευής, που αποτελεί έξοχο δείγμα μεταβυζαντινής τέχνης. Το εξάγωνο καμπαναριό αποτελεί μεταγενέστερη προσθήκη (του 1862) και ανεγέρθηκε χάρη στις δωρεές των κατοίκων της συνοικίας Γεράνεια. Ο ναός αποτελεί μνημείο που μαρτυρά την οικονομική και πολιτιστική άνθηση της Σιάτιστας στα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής

T. 24650 22254

Ιερά Μητρόπολη Σισανίου και Σιατίστης,

T. 24650 21204 E. info@imsiatistis.gr

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

22-23

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο Σιάτιστας βρίσκεται στον πρώτο όροφο του νεόκτιστου κτηρίου στον περίβολο του μητροπολιτικού μεγάρου. Το μουσείο φιλοξενεί μια πλούσια συλλογή εκθεμάτων με εικόνες, ξυλόγλυπτα, αντικείμενα μικροτεχνίας, άμφια, βιβλία και χειρόγραφα, που έχουν συγκεντρωθεί από ναούς και μοναστήρια της ευρύτερης περιοχής. Ανάμεσα στα εκθέματα ξεχωρίζουν εικόνες από τον 16ο έως τον 19ο αιώνα, που αναδεικνύουν την καλλιτεχνική και πνευματική σχέση της Σιάτιστας με γνωστά καλλιτεχνικά κέντρα,

όπως η Κωνσταντινούπολη, η Βενετία και τα Επτάνησα. Η συλλογή περιλαμβάνει, επίσης, αντικείμενα μικροτεχνίας, όπως ένα κάλυμμα Ευαγγελίου με κείμενο τυπωμένο το 1590, καθώς και βιβλία και χειρόγραφα θεολογικού και φιλοσοφικού περιεχομένου, τυπωμένα σε τυπογραφεία της Κωνσταντινούπολης και της Βενετίας. Το μουσείο, που λειτουργεί υπό την αιγίδα της Ιεράς Μητρόπολης Σισανίου και Σιατίστης, έχει στόχο να εξοικειώσει τους επισκέπτες με την εκκλησιαστική τέχνη και να αναδείξει την πλούσια πολιτιστική και καλλιτεχνική κληρονομιά της περιοχής.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24650 21204 E. info@imsiatistis.gr

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος

Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Περιφερειακή
Ενότητα
Φλώρινας

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΧΙΛΛΕΙΟΥ

Η βασιλική του Αγίου Αχιλλείου είναι ένα από τα επιβλητικότερα μνημεία της περιοχής. Βρίσκεται στη βορειοανατολική ακτή της ομώνυμης νησίδας στη Μικρή Πρέσπα και οικοδομήθηκε μεταξύ 986 και 990 από τον τσάρο Σαμουήλ, για να στεγάσει το σκήνωμα του Αγίου Αχιλλείου. Πρόκειται για τρίκλιτη, ξυλόστεγη βασιλική με δύο πεσσοστοιχίες των επτά πεσσών και

μεγάλη ημικυκλική αψίδα με βαθμιδωτό σύνθρονο, που φανερώνει την αρχική επισκοπική της χρήση και τη σύντομη φιλοξενία της έδρας του Βουλγαρικού Πατριαρχείου. Παρά τις φθορές, διατηρεί αρκετά αρχιτεκτονικά στοιχεία και σημαντικά ανασκαφικά ευρήματα, όπως τον κιβωτιόσχημο τάφο στο διακονικό, πιθανώς του Αγίου. Σήμερα σώζονται σπαράγματα τοιχογραφιών από τον ανεικονικό διάκοσμο της κόγχης του ιερού (11ος αι.) και μορφές στρατιωτικών αγίων, της Παναγίας και ενός αγγέλου (12ος αι.), που έχουν αποκολληθεί και εκτίθενται στο Μουσείο Φλώρινας.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ (ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ)

Ο ιερός ναός Αγίου Γερμανού, στον ομώνυμο οικισμό των Πρεσπών, είναι από τα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία της περιοχής. Χτίστηκε στις αρχές του 11ου αιώνα, στη μνήμη του πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γερμανού Α'. Αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα μεταβατικού σταυροειδούς

εγγεγραμμένου ναού με νάρθηκα. Σήμερα στον ναό σώζονται διαδοχικά στρώματα τοιχογραφιών: του 11ου αιώνα στο ιερό, των τελών 12ου-αρχών 13ου αιώνα στη νότια είσοδο, όπου εικονίζεται ο πάτριωνας άγιος, και του 1743, που καλύπτουν το εσωτερικό του ναού και τον νάρθηκα. Από τις τοιχογραφίες ξεχωρίζουν ο Παντοκράτωρ στον τρούλο, η Θεοτόκος Δεομένη στην αψίδα του ιερού, το Δωδεκάορτο στη ζώνη κάτω από τον τρούλο και οι άγιοι που κοσμούν τον κυρίως ναό και τον νάρθηκα.

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Οδηγός Ο παράδεισος των foodies

Εικονογράφηση: Dina Gazizova/Unsplash+

Περιφερειακή ενότητα Γρεβενών

**Τι μπορείτε
να απολαύσετε:**

- 🍴🍷 Ανεβατό
- 🍴🍷 Κασέρι
- 🍴🍷 Κοκορέτσι
- 🍴🍷 Κοντοσούβλι
- 🍴🍷 Μανιταρό-
πιτα
- 🍴🍷 Μανιταρό-
σουπα
- 🍴🍷 Ριζότο
με μανιτάρια
- 🍴🍷 Τρούφα
(μανιτάρι)
- 🍴🍷 Φέτα
- 🍴🍷 Μέλι

Φωτογραφίες:
Γιώργος Ζαρζώνης, Περικλής Μεράκος.

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

30-31

Περιφερειακή ενότητα Καστοριάς

**Τι μπορείτε
να απολαύσετε:**

- 🍴🍷 Αρμιόπιτα
- 🍴🍷 Γριβάδι
- 🍴🍷 Γουλιανός
- 🍴🍷 Σαρμάδες
- 🍴🍷 Πέστροφα
- 🍴🍷 Καβουρμάς
σαγανάκι
- 🍴🍷 Ισλί
- 🍴🍷 Τραχανόπιτα

Φωτογραφίες:
Περικλής Μεράκος.

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

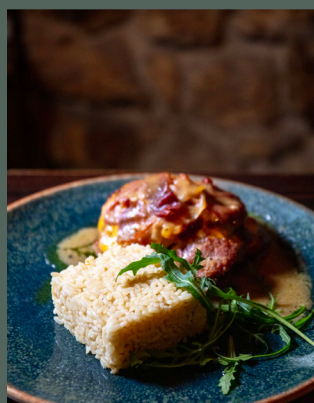
ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Περιφερειακή ενότητα Κοζάνης

**Τι μπορείτε
να απολαύσετε:**

- 🍴🍴 Γιαπράκια
- 🍴🍴 Ζεματιστοί
κουραμπιέδες
- 🍴🍴 Κιχί
- 🍴🍴 Μανούρι
- 🍴🍴 Παραδοσιακές
πίτες
της περιοχής
- 🍴🍴 Σαλιάρια
- 🍴🍴 Τουλούμπες
- 🍴🍴 Μέλι
- 🍴🍴 Ριζότο
με κρόκο
Κοζάνης

Φωτογραφίες:
Περικλής Μεράκος, Δήμος Βοΐτου.

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

32-33

Περιφερειακή ενότητα Φλώρινας

**Τι μπορείτε
να απολαύσετε:**

- 🍴 Αϊβάρ
- 🍴 Γριβάδι
- 🍴 Κεμπάπια
- 🍴 Κεφτεδάκια
μακάλο
- 🍴 Ξινό νερό
- 🍴 Πέστροφα
- 🍴 Πιπεριές
Φλωρίνης
- 🍴 Τσιρόνια
- 🍴 Φασολάδα
- 🍴 Φασόλια
φούρνου
- 🍴 Φλωρινέλα

Φωτογραφίες:

Περικλής Μεράκος.

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Wish list
**Να μην ξεχάσω
όταν βρεθώ...**

ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ, ΟΤΑΝ ΒΡΕΘΩ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ:

- Ⓐ Να δοκιμάσω (και να αγοράσω) μανιτάρια (και όχι μόνον ένα είδος).
- Ⓐ Να πάω για σκι και snowboard στο Χιονοδρομικό Κέντρο της Βασιλίτσας.
- Ⓐ Να επισκεφτώ τον Βενέτικο ποταμό και να κάνω ράφτινγκ.
- Ⓐ Να δοκιμάσω και να αγοράσω παραδοσιακά τυριά. Κυρίως μπάτζο και φέτα.
- Ⓐ Να φωτογραφηθώ στα παραδοσιακά πέτρινα γεφύρια των Γρεβενών.

ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ, ΟΤΑΝ ΒΡΕΘΩ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ:

- Ⓐ Να κάνω βαρκάδα στη λίμνη Ορεστιάδα.
- Ⓐ Να επισκεφτώ το σπήλαιο του Δράκου.
- Ⓐ Να ψάξω γούνες στα τοπικά μαγαζιά και να πάρω ένα μικρό δωράκι.
- Ⓐ Να περπατήσω γύρω από τη λίμνη. Πόση ομορφιά και ηρεμία!
- Ⓐ Να περπατήσω στις παραδοσιακές συνοικίες Ντολτσό και Απόζαρι και στα γραφικά σοκάκια. Τι αρχοντιά!
- Ⓐ Να επισκεφτώ τον νεολιθικό λιμναίο οικισμό στο Δισπηλιό.
- Ⓐ Να αγοράσω μήλα και φασόλια για τον χειμώνα.

Εικονογράφηση: Nicolas Crespo/Unsplash+.

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

36-37

ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ, ΟΤΑΝ ΒΡΕΘΩ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΑΝΗΣ:

- Ⓐ Να γνωρίσω τον κόσμο του κρόκου (σαφράν) και να τον μυρίσω από κοντά. Αν προλάβω τα ανθισμένα χωράφια, θα είναι όνειρο...
- Ⓐ Να κάνω μία στάση στη Βλάστη, για να γευθώ το ξακουστό μανούρι.
- Ⓐ Να επισκεφτώ το Λαογραφικό Μουσείο του Βελβεντού.
- Ⓐ Να γλυκαθώ οπωσδήποτε με παραδοσιακές τουλούμπες και ζεματιστούς κουραμπιέδες.
- Ⓐ Να επισκεφτώ και να περπατήσω στο καταπράσινο φαράγγι του Σκεπασμένου στο Βελβεντό και να θαυμάσω τους καταρράκτες.
- Ⓐ Να δοκιμάσω παλιό (πρόβειο) στη Σιάτιστα.
- Ⓐ Να επισκεφθώ τον Άγιο Μηνά στο Εμπόριο Εορδαίας, αυτήν την επιβλητική εκκλησία
- Ⓐ Να πιω καφέ στη Νεράιδα και να θαυμάσω από ψηλά τη λίμνη Πολυφύτου.

ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ, ΟΤΑΝ ΒΡΕΘΩ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΑΣ:

- Ⓐ Να αγοράσω φασόλια Πρεσπών. Μικρά ή μεγάλα; Τι να πάρω;
- Ⓐ Να εξερευνήσω και να περιηγηθώ στις Πρέσπες.
- Ⓐ Να κάνω παρατήρηση πουλιών (birdwatching) γύρω από τις λίμνες. Πρέπει να κάνω πολλή συχία!
- Ⓐ Να επισκεφτώ το Χιονοδρομικό Κέντρο Βίγλας-Πισοδερίου και να κάνω σκι.
- Ⓐ Να πάρω γλυκά του κουταλιού, ένα από κάθε γεύση. Ίσως και δύο...
- Ⓐ Να προμηθευτώ πιπεριές Φλωρίνης κατευθείαν από την πηγή.
- Ⓐ Να περπατήσω δίπλα στον ποταμό Σακουλέβα και να απολαύσω τη διαδρομή. Μα, υπάρχουν κι εδώ αρχοντικά; Πού γύρισε ο Αγγελόπουλος τις ταινίες του;

**School
hopping!**

Σχολικός
τουρισμός
στη Δυτική
Μακεδονία

ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΓΡΕΒΕΝΑ·ΚΑΣΤΟΡΙΑ·ΚΟΖΑΝΗ·ΦΛΩΡΙΝΑ

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | **WEST MACEDONIA**